

Primo De Arte Grammatica Cassiodorus

Inter nos est de arte grammatica sive rhetorica et de disciplinis aliq̃ breuit̃ uelle scribere quarũ principia rerũ nos necesse ē inchoare. Quendamq̃ p̃sē de arte grammatica q̃ uidelicet origo et fundamētũ liberaliũ litterarũ. **Libro** Liberauit dictos et libro idest arboris cortice dempto atq̃ liberato ubi ante copiam cartarũ antiqua carmina describebant. Scire autē debem̃ sic Varro dicit utilitatis alicuius causā omniũ artũ ceterisq̃ principia. **Postea dicit.** Ars uero dicta ē qđ nos regulis suis artē atq̃ astringat. Alii dicunt agere hoc tractũ et uocabulũ. apothē archē id est uirtutē doctrine quā discreti uiri uniuscuiq̃ bonę rei scientiā uocant.

De Rhetorica. Secundo de arte rhetorica quę pp̃t nitore et copiam eloquentię suę maxime incivilib̃ questionib̃ necessaria nimis et honorabilis estimat̃. **De logica.** Tercio de logica q̃ dialectica nuncupat̃. hęc quantũ magistri seculares dicunt disputationib̃ subtilissimis ac breuiorib̃ uerā sequuntur a falsis.

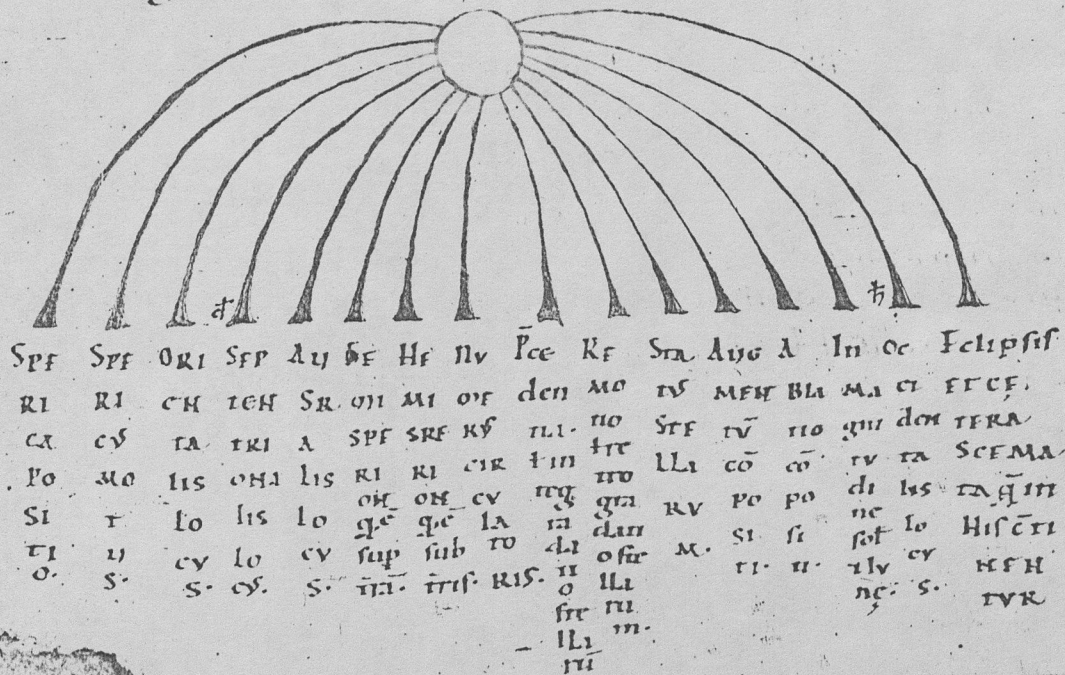
De Mat̃. Quarto de mathematica q̃ quatuor cōplectit̃ disciplinas id est arithmetica geometrica musica et astronomia.

Uā mathematica latino sermone docetur et possunt appel-
lare. Iuo licet nomine omnia doctrinalia dicere ualeam̃. quicūq̃ docent hęc sibi tam cōmune uocabulũ pp̃t suā excellentiā uendicant. Ut poeta dictus intellegit uirgilius orator enunciatus aduertit cicero. quāuis multi et poete et oratores in latina lingua et docerant q̃ et de homero atq̃ de mostene grece facundia celebrat̃. **De mathematica.**

Mathematica uero ē scientia q̃ abstracta cōsiderat q̃ntitatē abstrac-
ta enī quantitas dicit̃ quia intellectũ a materia separantes et ab aliis accidentib̃ sola rationatione tractant̃. Sic totus ordo uoluminis q̃si qđā uate p̃missus ē. Nunc quādmōdũ polliceta s̃ p̃ diuisiones definitionesq̃ suas dñō uiuante red-
dam̃. q̃a duplici quodam̃ discendi ē geñ. q̃ndo et literalis descriptio umbuit diligentē aspectũ et parum p̃paratus.

ad eminentiā quę p̄cedens eminet. eo qđ cōsequens ē. ita se habere p̄cedens
ab eminentiā. quę p̄cedens eminet. ab eo qđ cōsequens ē. Confusa. p̄porti
onalitas appellat. quando fuerit ut p̄cedens ad cōsequens. sic cōsequens
ad p̄cedens. et ut cōsequens ad aliud aliqd. sic aliud aliqd. ad p̄cedens. Ex qđ
ē sūptio extremorū medius int̄missis. DE ASTRONOMIA

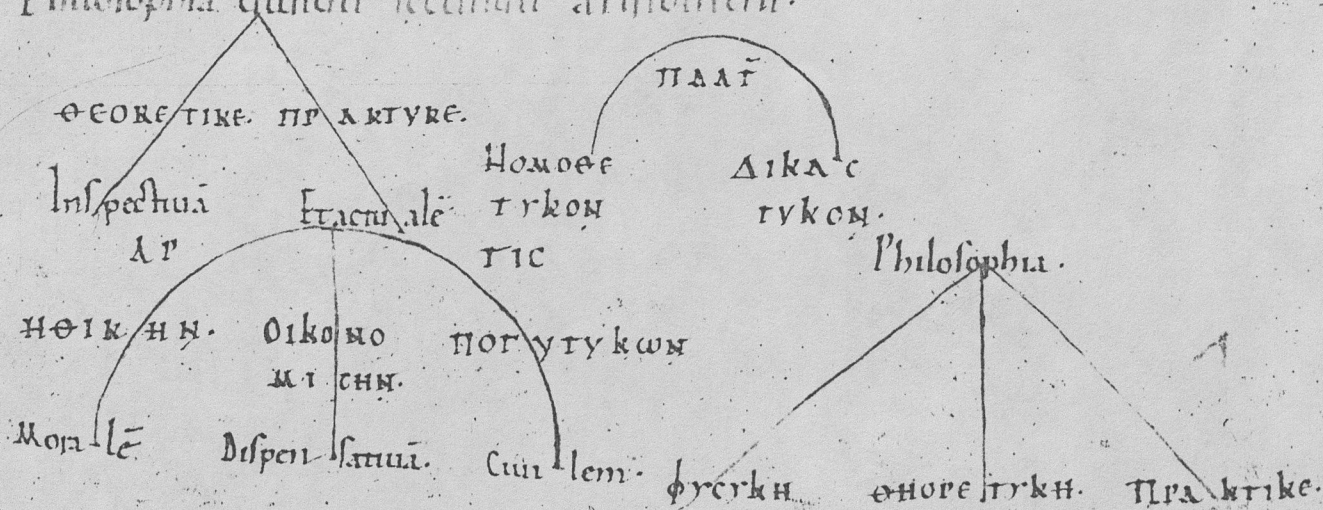
Astronomia sup̄ ē. quā si casta ac moderata mente p̄quirim. sensus quoq;
nros ut et ueteres dicunt magna claritate p̄fundit. Quale ē ad celos. ani
mo subire. totiq; illi machinā sup̄nā indagabili ratione discernere. et
inspectu uia mentis sublimitate ex aliqua parte colligere. quo tamē mag
nitudinis archana uelauerūt. Nā mundus ipse ut qđā dicunt. spherica fert̄
rotunditate collectus. ut diuersis rerū formarū ambitus sui circūtionē
ēcluderet. Unde librū seneca cōsentanea philosophis disputatione for
mauit. cui titulus ē de forma mundi. Astronomia itaq; dī unde
nobis sermo ē. astrolex. quia nesciunt ullom̄ quā a suo creatore dispo
sita sit. t̄ consistere t̄ moueri. n̄ forte quando aliquo miraculo facto diuini
tatis arbitrio cōmittant. sicuti hiesu naue soli ingabaon ut staret le
gēt imperasse. Et tēporib. ezechie regis retrorsū decē gradib. reuersū
fuisse. et in passione dñi nr̄ ihu xpi trib. horis sol tenebrosus effect⁹
ē. & his similia. Ideo enī miracula dicunt. qm̄ x̄ rerū cōsuetudinē
amiranda cōtingunt. Fert̄ enī sic dicunt astronomi qđ celo fixa sunt.
Mouent̄ ū planete id erraticę quę cursus suos certa tam̄ definitione
ēficiunt. Astronomia ē itaq; sic ū dictū ē disciplina quę cursus celesti
ū siderū et figuras nēplāt om̄s. & habitudines stellarū curas et cetera
terriā. indagabili ratione p̄currit.

8v

quidā arte appellare maluerunt. dicentes. quando apodicticis. idē pba-
bilib. disputationib. aliqd. disserit. disciplinā debet nuncupari. quando
ū aliqduerisimile tractat. ut sunt. sillogismi sophistici. nomen artis accipiat.
Ita utrūq. uocabulū. argumentationis sue qualitate pmeret. De dialectica.

DIALECTICAO PRIMUS philosophi inlectionū suarū quidē
argumentationib. habuerunt. n. tam ad artis redigere pma. Posthēc
aristoteles. ut fuit disciplinarū omnium diligens inquisitor. ad regu-
las quasda huius doctrine argumta pduxit. q. prius sub certis pcepti-
onib. n. fuerunt. Hic libros faciens exquisitos græcæ. scolā multi-
plici laude decorauit. quē nri n. pferentes diutius alienū ēē. trans-
latū. expositūq. romane eloquentiæ mutauerunt. Dialecticā ū et re-
thoricā uero in omni. disciplinarū libris tali similitudine diffini-
uit. Dialectica et rethorica ē. quod in manu hominis pugnis atrie-
tus. et palma distensa. illa breui oratione argumta. eludens. ista
facundie campos copioso sermone discurtens. illa uerba trahens. ista
distendens. Dialectica siquē ad discernendas res acutior. Rethorica
ū ad illa q. nri docenda facundior. Illa ad scolās nūquā uenit. ista
uigēt. pcedit inferū. Illa requirit rarissimos studiosos. hēc frequēt
et populos. S. prius quā de sillogismis dicam. ubi totius dialecticæ
utilitas et uirtus ostendit. oportet de eius uicis quasi qbusda elem-
tis pauca disserere. Ut sicut maiorib. distinctus ordo. ita & nre dispositio-
nis curat intentio. Consuetudo itaq. ē doctorib. philosophiæ. antequā
ad rsagogen ueniant exponenda. diuisionē philosophiæ pauca attingere.
quā nos q. seruantes. p. senti tempore n. in merito credim. intinmandum.
Philosophia quidit. secundū aristoteli.

Ut etiam si per singulos minus ualebant. turbam moucant. ita
 tam ut breuitate capta. cursimque tangant. si tunc sit ubi
 multe cause. uel questiones inserunt. Nam si breuis et simplex e.
 non e necessaria. Affectuum due species. quas greci *ἡσυχία* et *ἡσυχία*
ἡσυχία uocant. hoc e quasi mores et affectus decoratos. et *ἡσυχία* qd e
 affectus decoratos. *ἡσυχία* uero mites. atq. copiosos. in illis uidentes
 motus. in his lenes. & *ἡσυχία* quide imperat. *ἡσυχία* persuadet.
 his ad prohibitionem. illis ad beniuolentiam proualeant. et e temporale *ἡσυχία*
ἡσυχία. *ἡσυχία* uero perpetuum. Vtque ex eade natura. si illud minus hoc
 minus. ut amor *ἡσυχία* caritas *ἡσυχία*. *ἡσυχία* de cetero. *ἡσυχία* sedet.
 In aduersos plus ualeat inuidia quam ciuitas. quia inuidia aduersarios.
 contumacia. nos inuisos facit. Nam sunt quedam que si ab imprudentibus ex
 cidant. stulta. si cum simulamus. uenusta credunt. Bonus alterior uicio
 inuidie curet. Nullus enim rationi magis obstat affectus. et fert ex
 causa plerumque et deformia uicia fieri. ac mereri cogit. et in ipsos non
 nunquam iudices incitat. cum sententias. uerba. figuras. colores. q. sunt oculi
 tiores questiones. ingenio. cura. exercitatione. Comestura omnia aut de
 e. aut de animo. Vtque etiam si tempora. presentia. sensus. futurum. Vere
 et generales questiones. et definiunt. id e et que continent personis. et q. n.
 continent. De animo queri non potest. nisi ubi persona e. et de facto cum de re agi.
 aut qd factum sit indubium uenit. aut qd fiat. aut quid futurum sit. et
 reliqua similia. Amphibole species sunt innumerabiles. adeo ut philoso
 phi qda putant. nullum esse uerbum q. plura significet. genera. admodum
 pauca. aut enim uocibus singulis accidit. per *ὁμοιότητα* ita enim con
 iunctis pambigua est restrictione. Viciosa oratio fit. cum inter duo nomina
 medium uerbum ponit. Oppositiones et si parue non sunt. si dissimiles. uerum
 tam. si sua figura seruant. sunt nihilominus. antitheta naturalis.
 questio e. que e temporalis. sicut cumq. sunt. portiones temporis. acta. partium.
 Hinc ad Aristotelem et Horatium divisiones definitionis se
 quuntur. Quae sicut extensa. atq. copiosa est. Ita
 ad uoluntatem et claram scriptoris tractata
 dilatatur.